

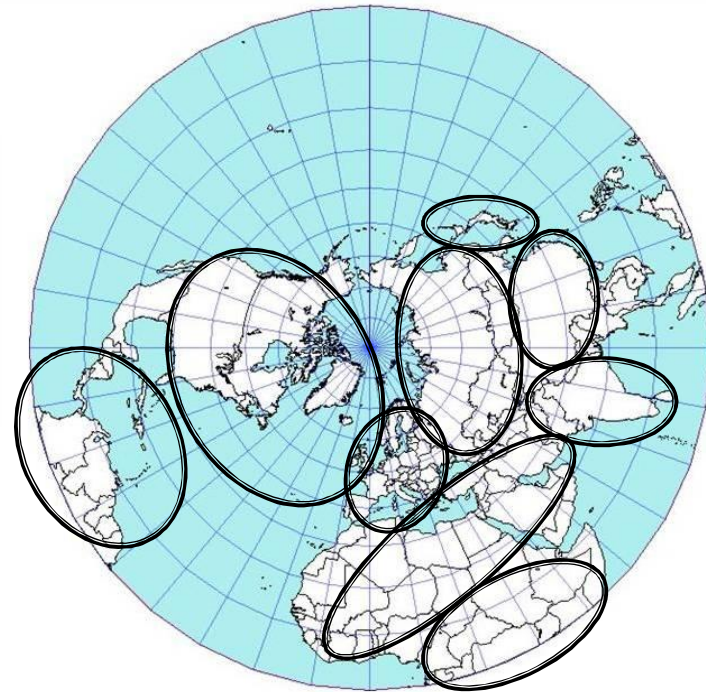
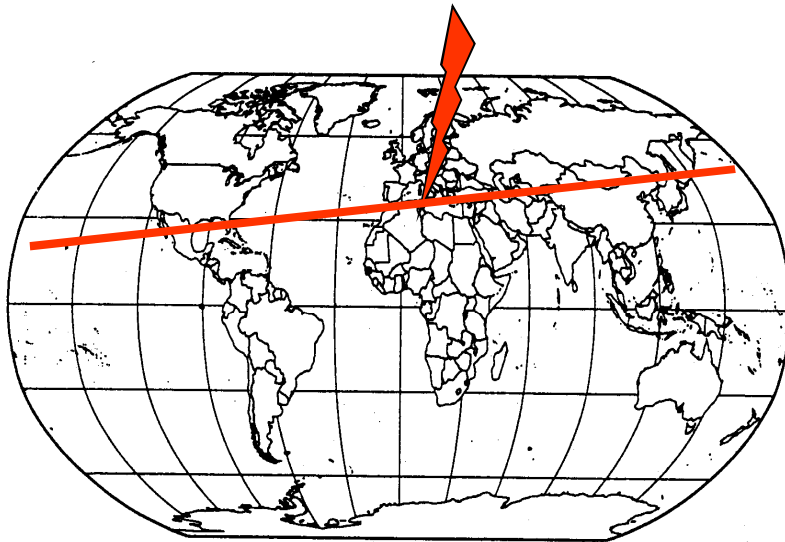
Eduskunnan Suuren valiokunnan kuuleminen
23.11.2016 klo 12.00-13.55.

Yhteiskuntatieteiden tohtori Risto Volanen

Näkökohtia maailmantilanteen kehityssuunnista
Euroopan Unionin kannalta

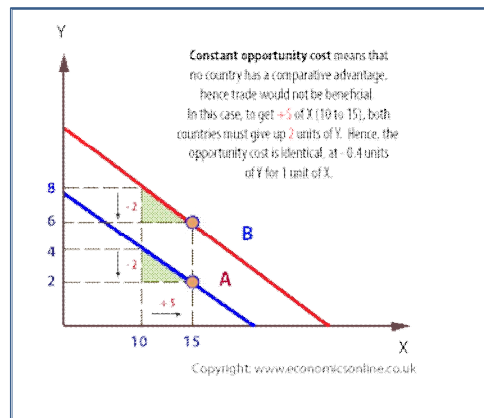
Eurooppa ja maailma

Kylmän sodan aika oli lyhyt ja poikkeuksellinen.
EU:n ja modernin globalisaation murros.
Globaalin geopolitiikan luonne

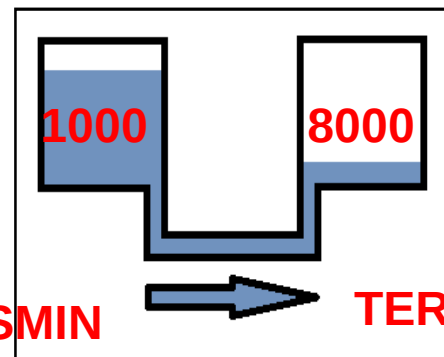
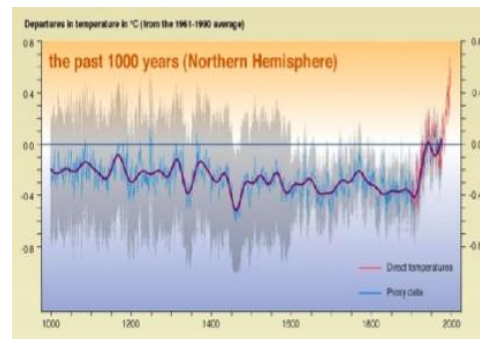
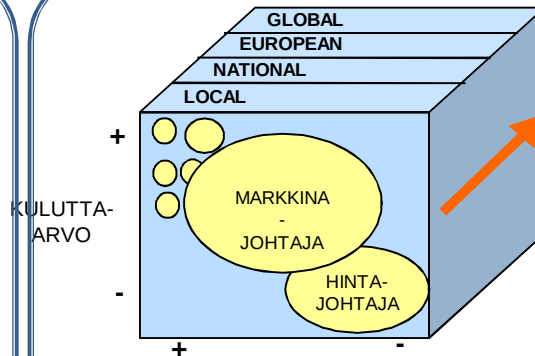

Modernin globalisaation murros:

Suhteellinen etu, EU:n finalité, "populismi"

**EU universalismi:
FINALITÉ/Roman
sopimus: "...jatkuvasti
yhä läheisempi
Euroopan kansojen
unioni".**

RISKI

**TERRORISMIN
RISKI**

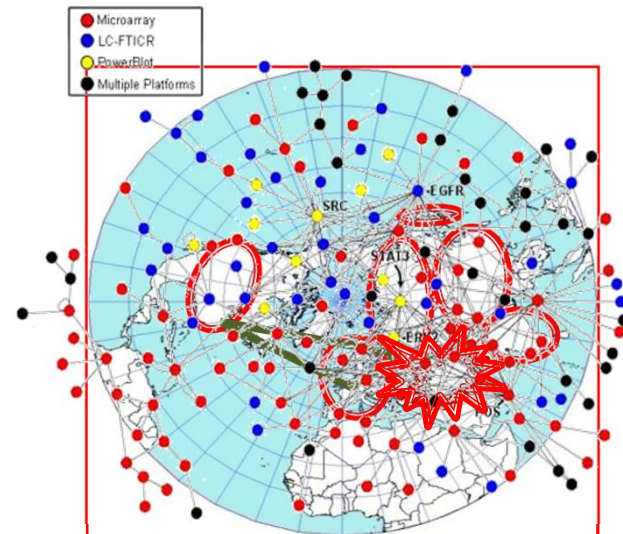
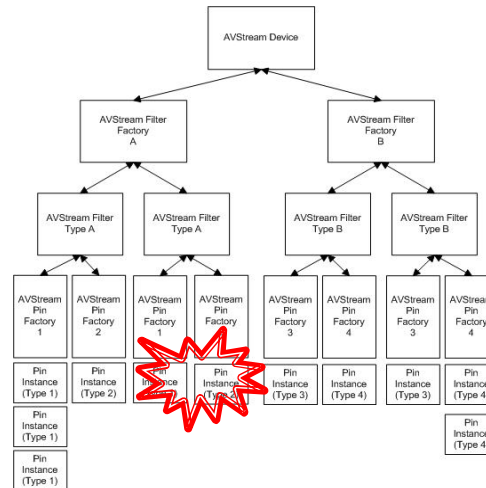
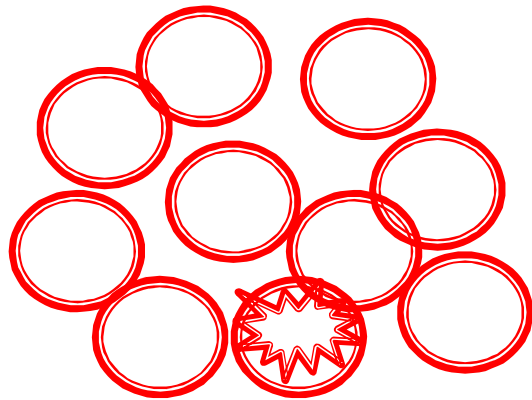

"Populismi" on hyvä havainto mutta huono selitys.

Ricardon malli ja EU:n "finalité" eivät ota huomioon ekologisia, sosiaalisia ja inhimillisiä kustannuksia ja ihmiset reagoivat niihin EU:ssa ja USA:ssa.

Globaali moderni (Niklas Luhmann)

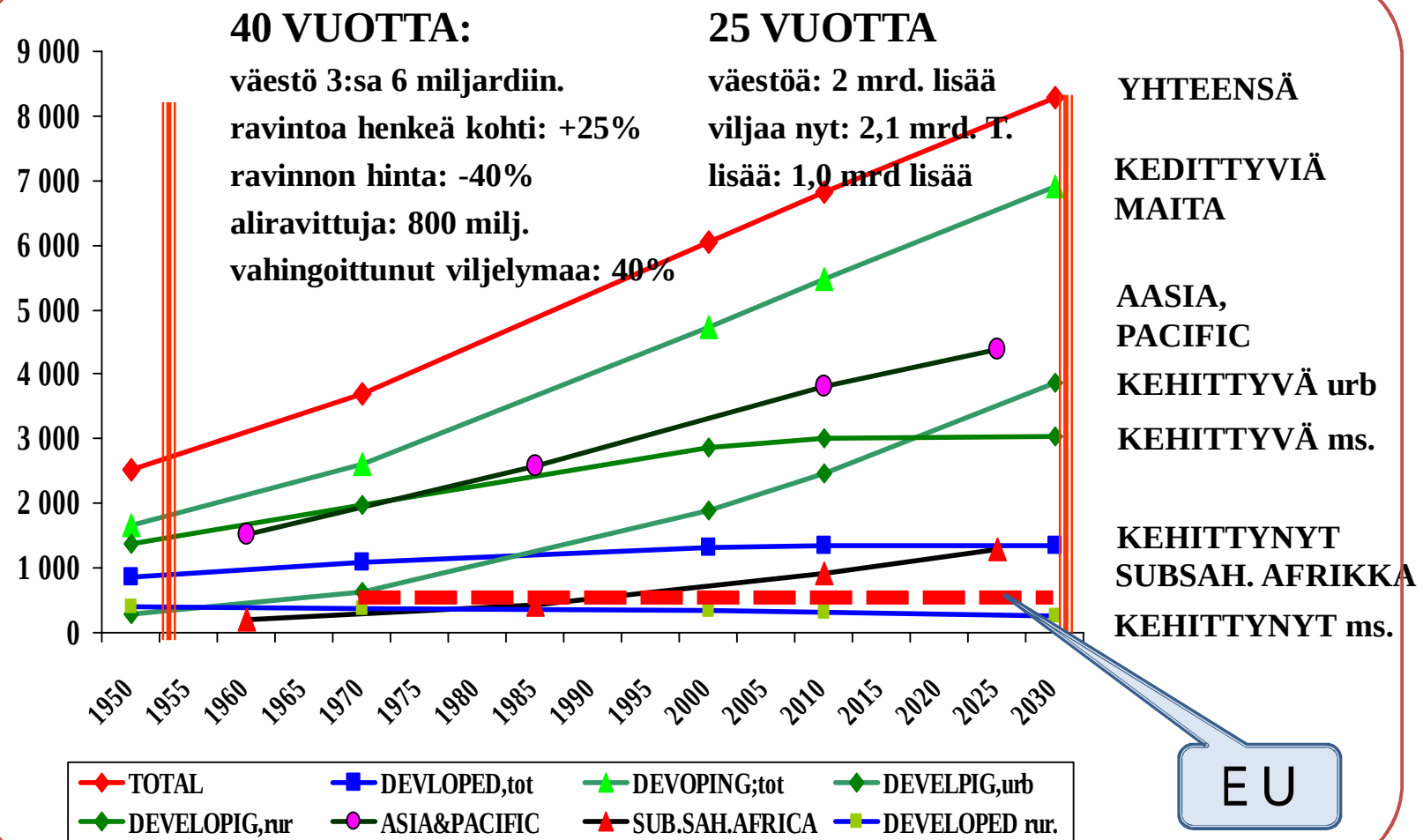
- Yhä enemmän itseohjautuvia systeemejä, vastuulliset päättäjät ovat kovilla kaikkialla.
- Keskinäisriippuvuus, kriisiherkkyys.
- **Global commons:** energiaverkot, liikenneverkot, tietoverkot, rahamarkkinat, tarttuvat taudit, biosfääri, ilmasto, meret, arktiset alueet, avaruus, väestöliikkeet.

Lohkoutunut (segmental) Kerrostunut (stratified)

Funktionaalinen

Maapallon väestö.
Muuallakin samaa tai parempaa teknologiaa kuin lännessä.
Rajattomasti alhaisen tuottavuuden työvoimaa.
Runsaasti vammoja 500 vuoden ajalta.

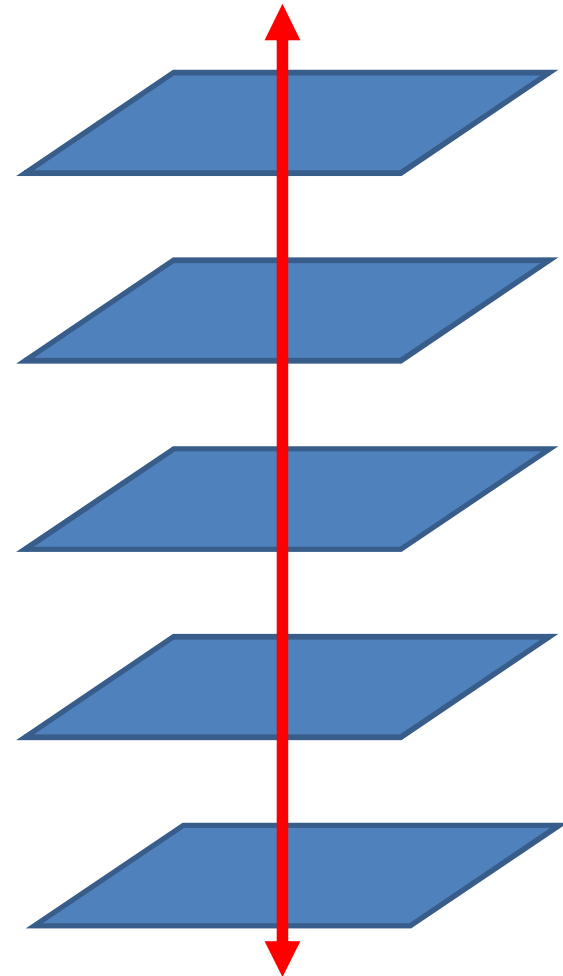
Modernin globalisaation murros: johtopäätöksiä Euroopan kannalta

On hallittava sosiaalinen sopeutuminen, ilmastonmuutos, väestöliikkeet, terrorismi yritys- ja tuotekohtainen kilpailukyky.

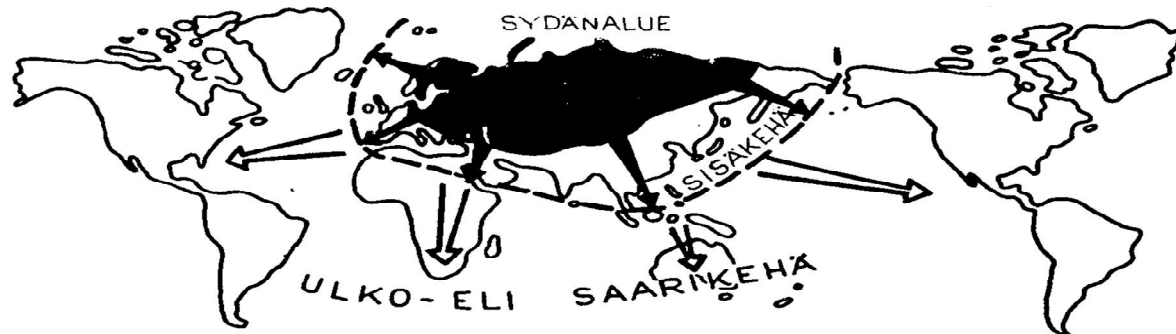
Rauha on varmistettava tasapainon ja hyväksynnän pohjalta turvallisuusalueina.

Mikään valtio, Eurooppa tai Yhdysvallat ei selviä yksin näköpiirissä olevista haasteista.

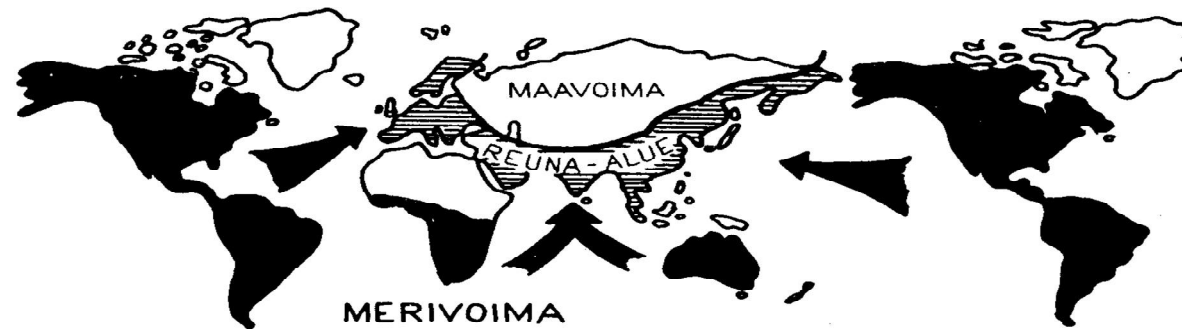
Tarvitaan EU:n finalitén reformi, suhteellisen edun arviointi, myönteisellä tavalla uusi työnjako valtion, EU:n, atlanttisen ja YK:n välillä.

Geopolitiikan paluu: Mackinder, Spykman

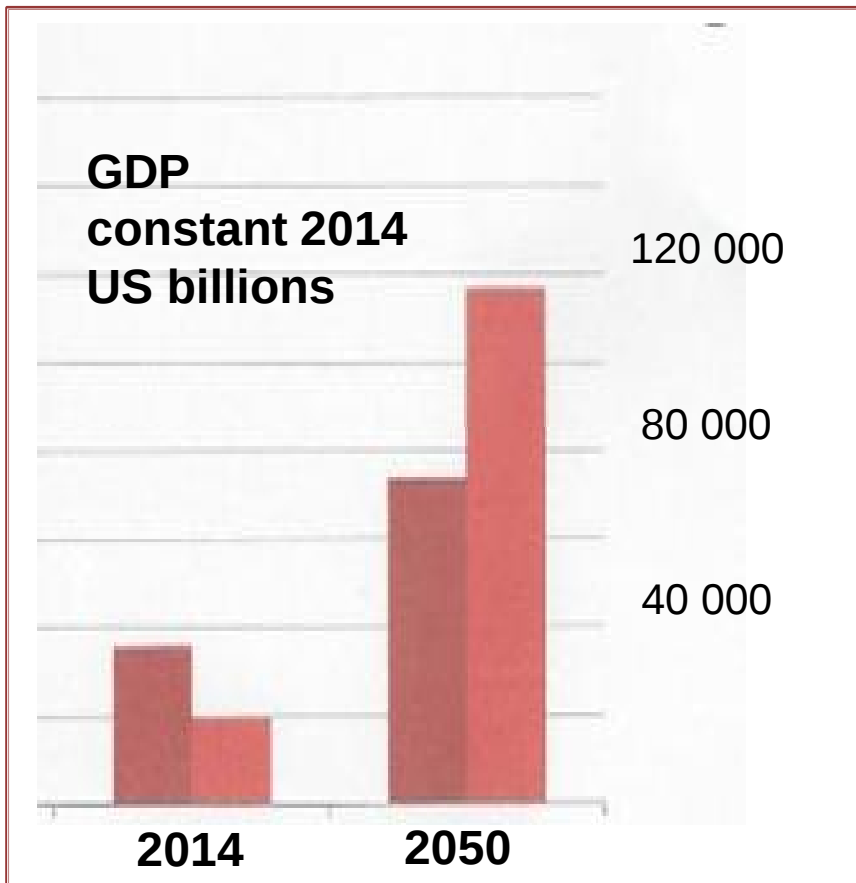
MACKINDER
RATKAISEVA GEOPOLIITTINEN TEKIJÄ SYDÄNALUE

SPYKMAN
RATKAISEVA GEOPOLIITTINEN TEKIJÄ EURAASIAN REUNA-ALUE

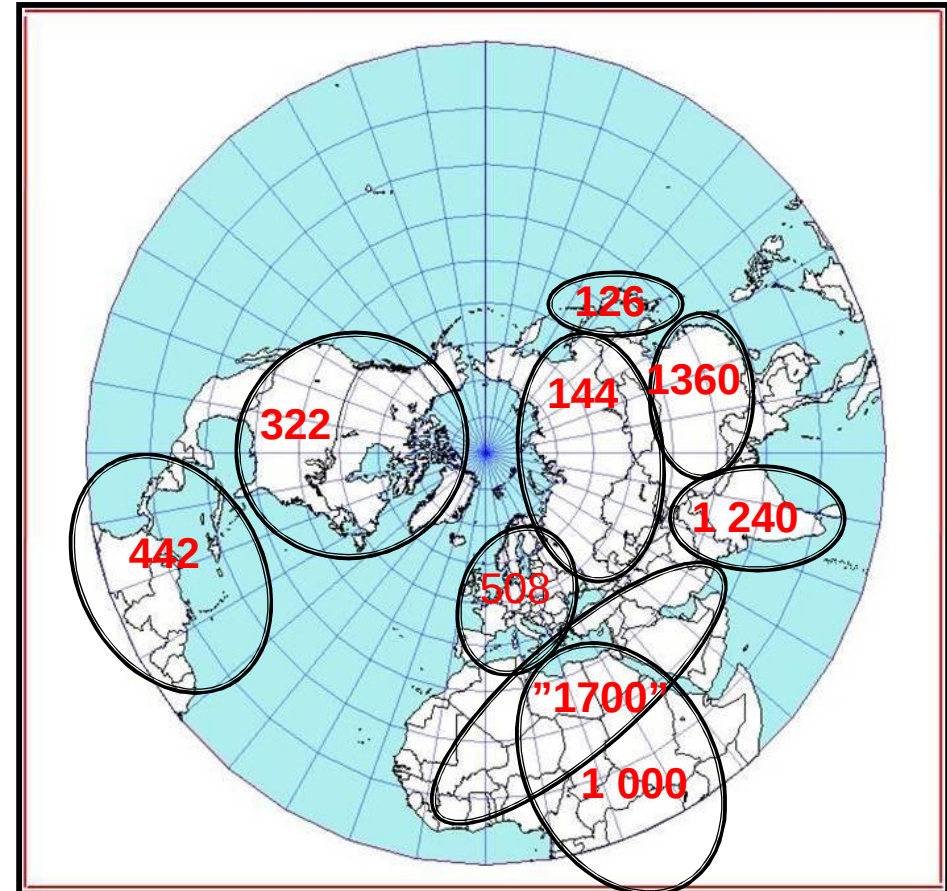
Mackinderin ja Spykmanin geopolitiikka

Geopolitiikka, uudet voimasuhteet länsimaiden 500 vuoden hegemonia purkautuu

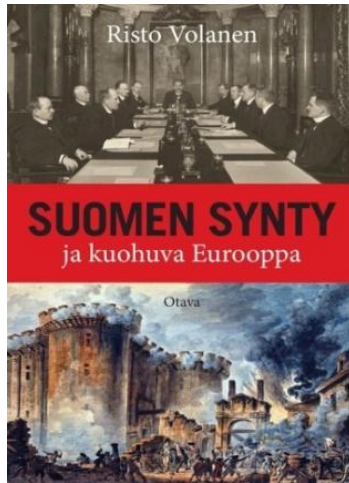
G7 (the US, Japan, Germany, the UK, France, Italy and Canada)
E 7 (China, India, Brazil, Russia, Indonesia, Mexico and Turkey).

PwC United Kingdom, 2014

Väestö 2050
"länsi" 1 miljardi
"muut" 8 miljardia

Risto Volanen, EK SV 23.11.2016

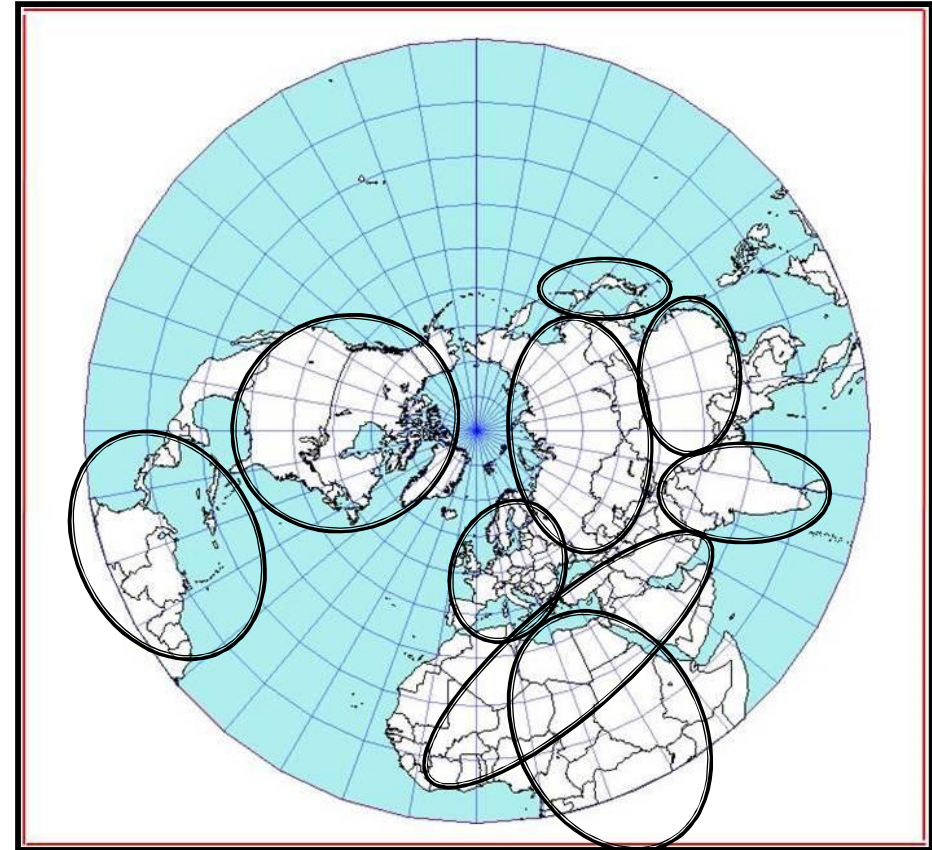
Geopolitiikka, mihin vertautuu?

Uusi kylmä sota.

Startfor, Friedman:
WW II edeltävä aika.

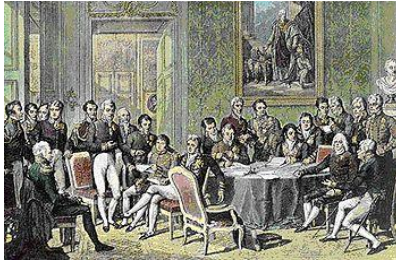
Gardner, Volanen
Euroopan 1800 -luku plus YK
globaalissa mittakaavassa.

**Miten suvereenit valtiot ja
niiden liittokunnat tulevat
toimeen ilman sodan vaaraa ja sotia?**

Geopolitiikan historiaa, länsi ja Venäjä

Napoleonin
sodat

Ranskaa ei
rangaistu.
Tasapaino

WW I

Saksaa
rangaistiin
Venäjä
eristettiin

WW II

Saksaa
rangaistiin
jakamalla.
Tasapaino

Kylmä
sota

?

Venäjä UK liit.
vetäytyy,
liittoutuu,
palaa

Venäjä UK liit.
vetäytyy,
liittoutuu,
palaa

Venäjä UK,US liit.
vetäytyy,
liittoutuu,
palaa

?

Kylmän sodan voiton jälkeen. Miten jatketaan? Washingtonissa jatkuvasti ollut useita linjoja.

Kennan, (Nitze, McNamara): Kissinger, Brtsezinzki:

“Tietysti Venäjä reagoi pahasti, ja sitten Naton laajentajat sanovat, että niinhän me aina sanoimme.

Mutta tämä on yksinkertaisesti virhe.” (1998)

Tyhjiö täytettävä ennalta.

Brzezinski: saatava sillanpää Euraasiaan

Fukuyama:

End of History

Kuvat Brzezinski: The Grand Chessboard ,1997

Risto Volanen, EK SV 23.11.2016

Lipponen II 2001; Vanhanen I 2004

Lipponen II hallitus selonteko 2001:

"Kylmän sodan päättymisen käynnistämät muutokset Euroopan turvallisuuspoliittisessa tilanteessa ovat luonteeltaan syvällisiä ja pysyviä...."

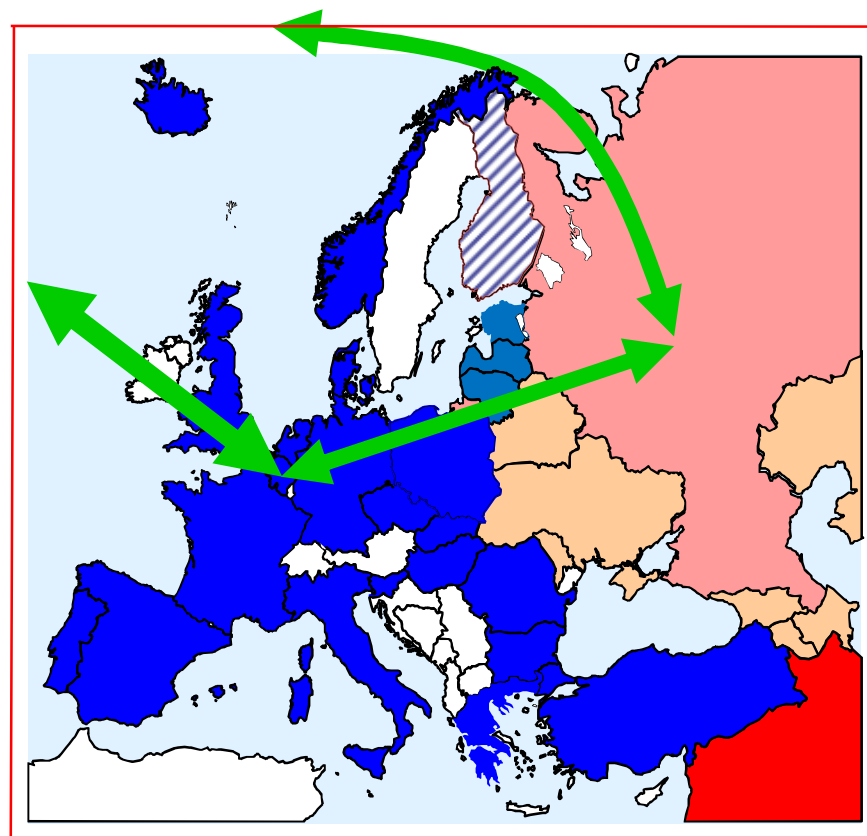
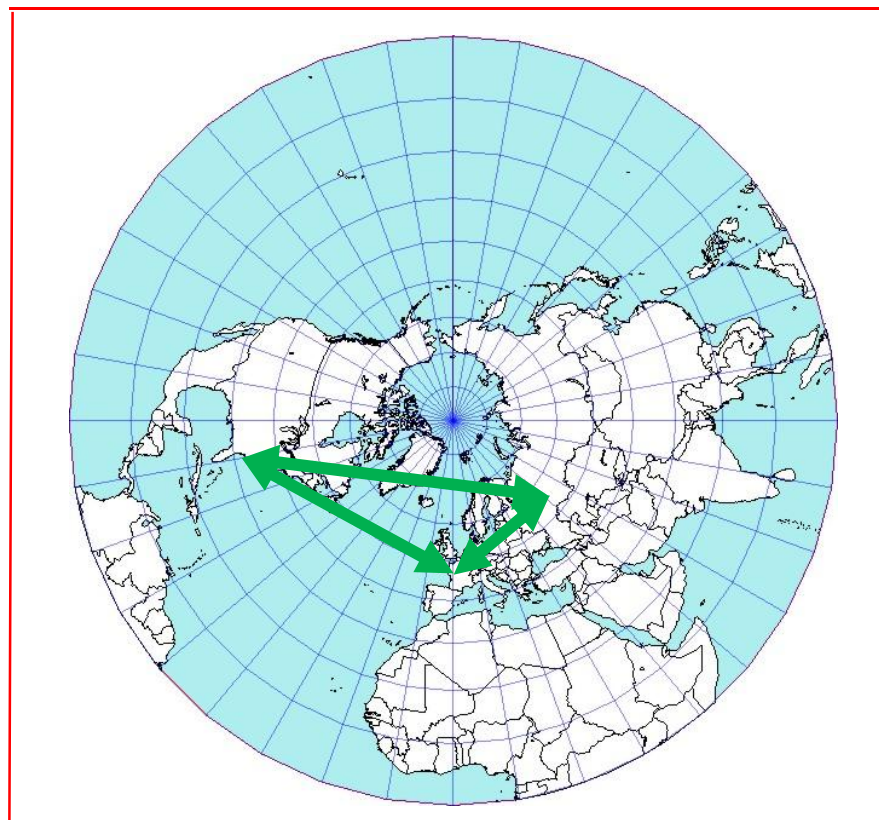
"Valtioiden toimintaa ohjaa entistä enemmän yhteinen arvoperusta sekä samankaltaiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät."

Vanhasen I hallitus selonteko 2004:

"Venäjän EU-, Nato- ja Yhdysvaltain suhteiden sekä EU:n ja Yhdysvaltain suhteen kehityksellä on suuri merkitys Itämeren alueen turvallisuudelle."

"Pohjois-Euroopan turvallisuuden ja vakauden edistäminen säilyy Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ensisijaisena tavoitteena."

Luoteinen maapallo
Pohjois-Euroopan/Itämeren vakautus
(Selonteon valmistelu, kesäkuu 2003)

Presidentinvaalien ajan debattia

Matthew Rojansky, Kennan
Institute
Thomas Graham, Kissinger
Associates

Marraskuu 2016

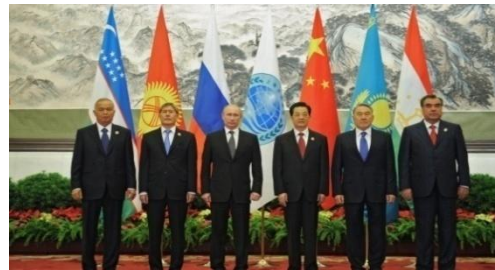
“Viimeisen 30 vuoden aikana suurin osa kummankin puolueen Venäjä –politiikkaa on perustunut ajatukseen joko Moskovan nujertamisesta tai tulemisesta ystäväksi kuten meille läheiset demokratiat.”

Mitä tekee Venäjä? Kylmän sodan tappion jälkeen vetäytyy, etsii liittolaisia, palaa.

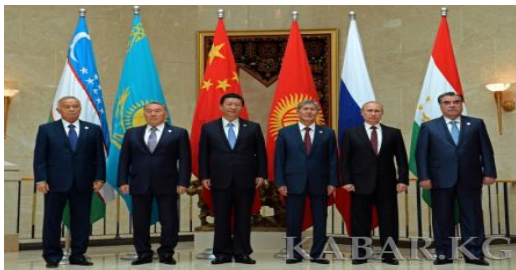
München 2007

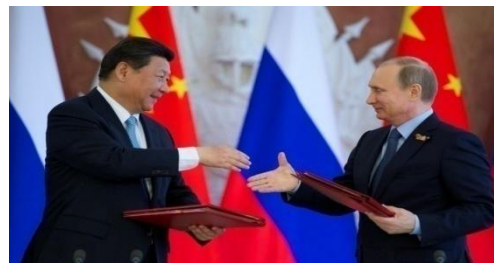
Eurasian union

BRICS

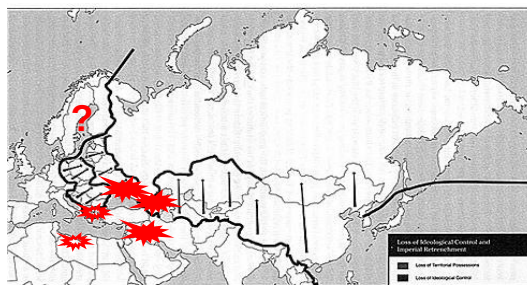
Shanghai group

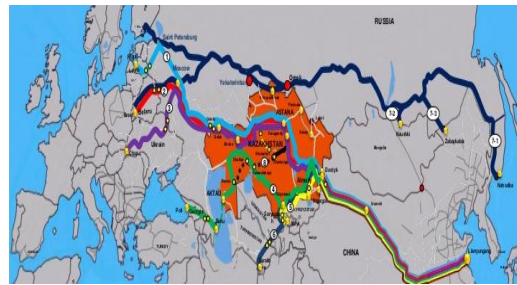
Venäjä Kiina

Venäjä, Turkki

Georgia, Ukraina, Syyria

Silkkitie, Trans-Siberia ?

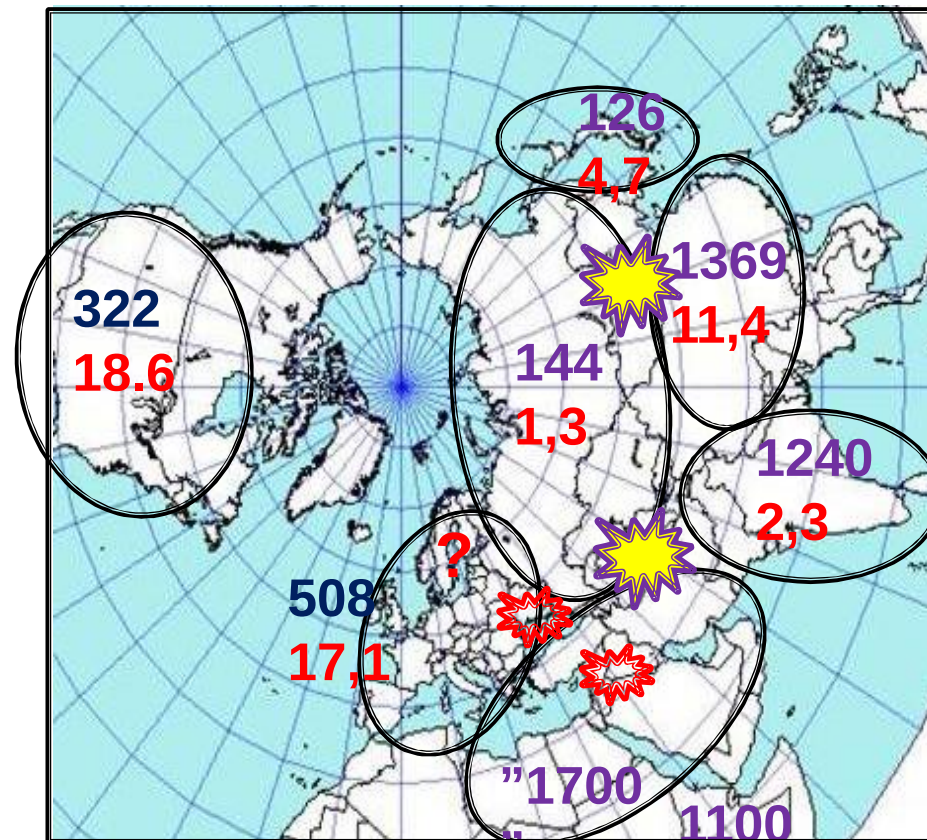
Koillisväylä

Venäjän geopoliittinen tilanne

Suuri, luonnonvaroilta rikas, "piiritetty" alue, heikko talous

Hallitsee Euraasian ydinaluetta, ydinasesupervalta

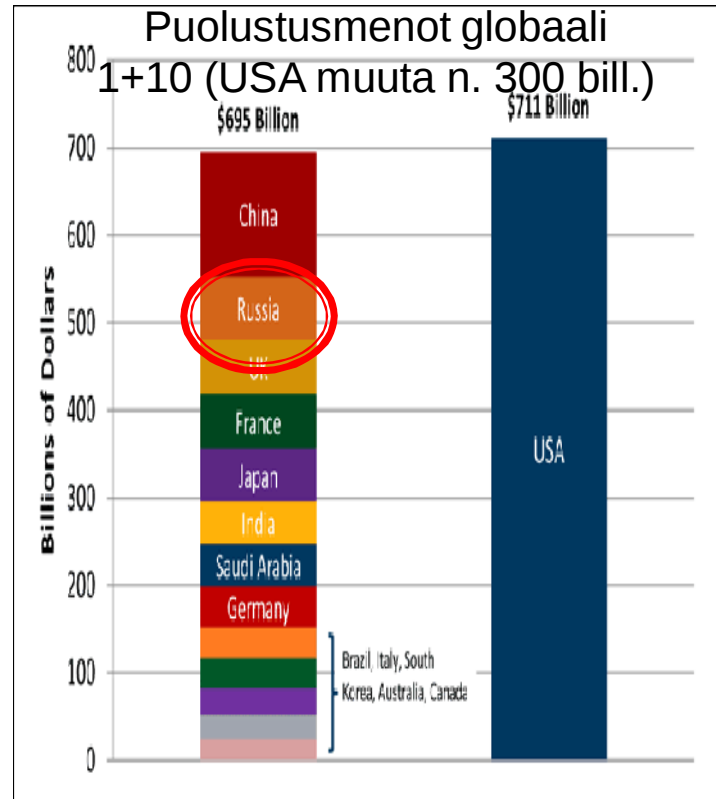
Väestö 144 milj.; ympärillä noin miljardin Kiina, Intia, Islam, Nato;
konfliktit Ukraina, Syyria; lähihaasteet Kiina, ääri-islamismi; lähihuoli Itämeri.

Väestö miljoonaa
BKT 2016, 1000 miljoonaa

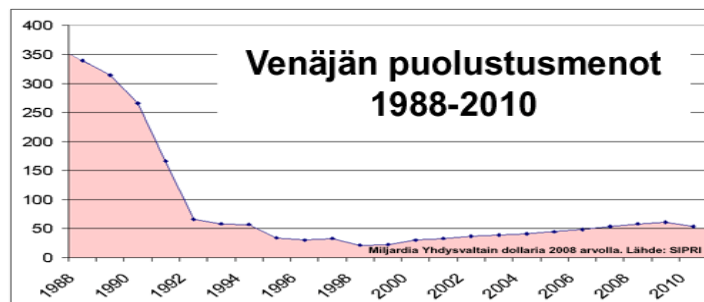
Risto Volanen, EK SV 23.11.2016

Venäjän asevoimien tilanteesta

Venäjän suunnitellun armeijan kehitysohjelman 700 mrd. panostukset vuoteen 2020 (%), (ilmoitettu säästöjä).

- strategiset ydinasejoukot 80 000 ja avaruus 40 000 (42%)
- maahanlaskujoukot 32 000, maavoimat 230 000 (13%),
- merivoimat 130 000 (24%),
- ilmavoimat 148 000 (21%),
- komento ja tuki tukijoukot 150 000

IISS, 2016

Mitä tekee Kiina ?

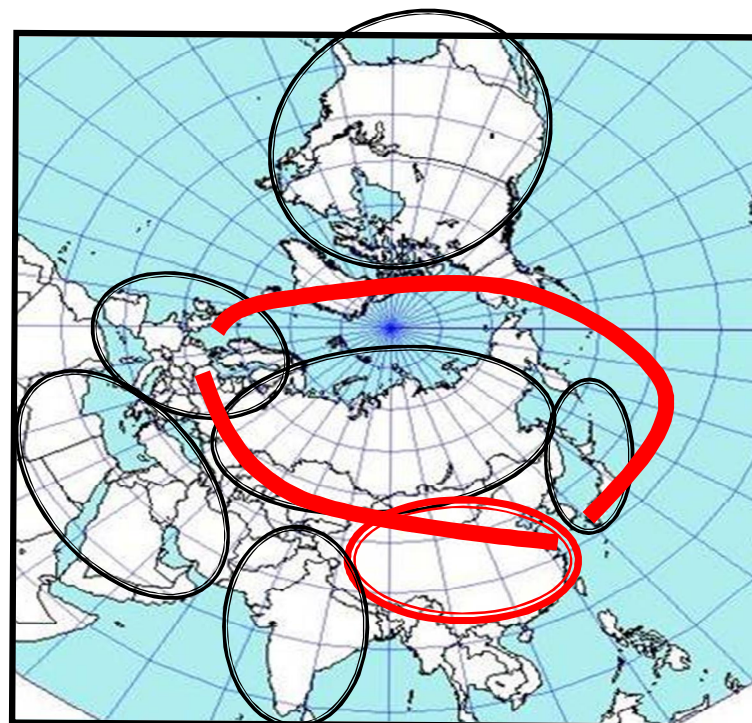
Dèng Xiǎopíng

”Tarkkailkaa tilannetta rauhallisesti, varmistakaa asemamme: suhtautukaa asioihin rauhallisesti; pitäkää voimamme piilossa ja odotelkaa oma aikamme; olkaa hyviä säilyttämään matala profiili, älkää koskaan vaatiko johtajuutta.”

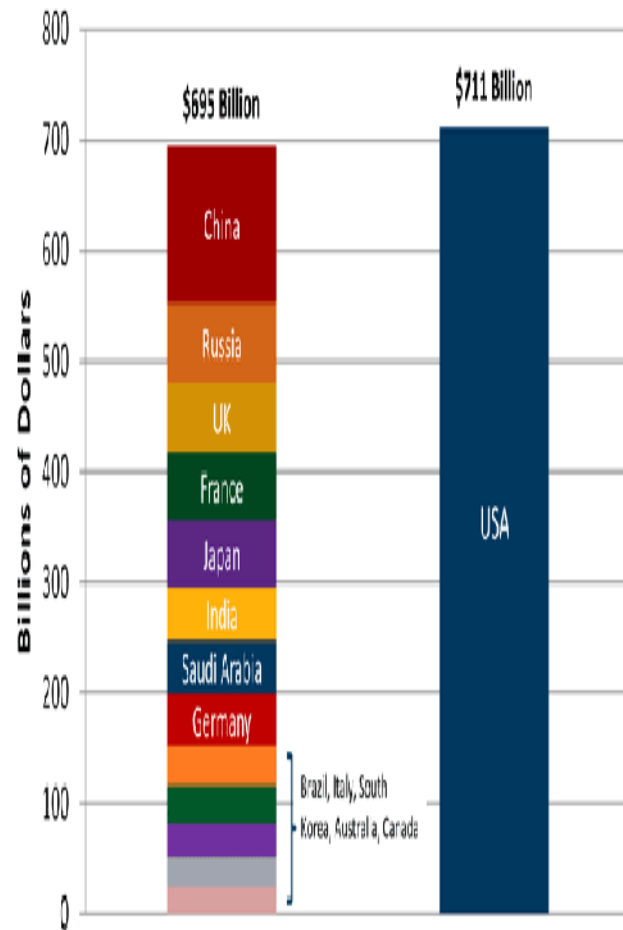

Xi Jinping: “kaksi 100”

- Toinen 100 vuonna 2049
- Kiina yhtä vahva kuin mikä tahansa maa maailmassa eli Yhdysvallat.
- “Aasia aasialaisille”.
- “Tehdä vastustajat kumppaneiksi.”
- Maassa myös “kova linja” (Thukydides syndrooma).

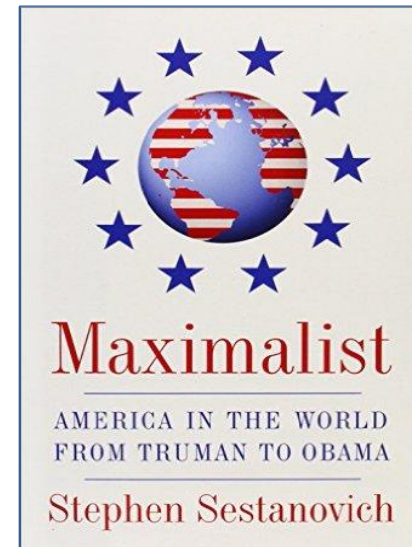

Mitä tekee Yhdysvallat ?

Stephen Sestanovich

Yhdysvaltojen politiikka
on vuoron perään etenemistä
(liberaalit, neokonservatiivit)
ja vetäytymistä
(realistit, monroelaiset).

Monroe –oppi

Presidentti Monroe 2.12.1823. "... pidämme mitä tahansa niiden... yritystä **laajentua... mihinkään osaan tätä pallonpuoliskoa vaarallisena** rauhallemme ja turvallisuudellemme. Meidän **Eurooppa –politiikkamme... säilyy... olla sekaantumatta** minkään hallituksen sisäisiin asioihin, pidämme niitä legitiimeinä, kehitämme hyviä suhteita..."

Wilson liberalism

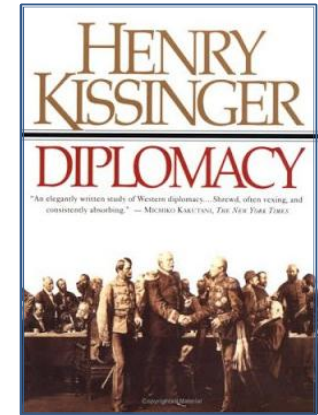

Presidentti Wilson, vaaliteema syksyllä 1916: "He kept us out of war" Esitys sodanjulistukseksi 2.4.1917. **Maailma on tehtävä turvalliseksi demokratialle.** Sen rauha on kasvatettava poliittisen vapauden koetelluille perusteille. Meillä ei ole itsekkäitä tavoitteita. Emme halua valloittaa emmekä hallita..."

Neokonservatismi

NSS of the US 2002. "Me haluamme luoda voimatasapainon, joka suosii ihmisen vapautta: olosuhteita, joissa kaikki kansakunnat ja yhteiskunnat voivat valita itselleen poliittisen ja taloudellisen vapauden palkkiot ja haasteet."

(Historiallinen) realismi

Henry Kissinger, Diplomacy 1994

"Yhden ainoan vallan dominointi Euraasian kahdella pääalueella on hyvä määritelmä Yhdysvaltojen strategiselle vaaralle, **onpa sitten kylmä sota tai ei.**"

Georg Friedman, Kissingerin sovellutus

**USA:n kolmet viimeiset vaalit
on ulkopolitiikassa
voitettu vetäytymis- teemalla**

Ehdokas Georg Bush 2010:
**“Jos emme lopeta levittämästä joukkojamme
ympäri maailman rakentamaan kansakuntia,
meillä on ennen pitkää vakavia ongelmia. Minä
tulen estämään sen.”**

Mutta sitten tuli 9/11 ja NSS of the US 2002

**USA:n kolmet vaalit
on ulkopolitiikassa
voitettu vetäytymis- teemalla**

Ehdokas Obama 2008: "Meidän on opittava läksyt Irakista. Emme voita tämän vuosisadan uhkia perinteisillä taitelukentillä... Me emme voita aatteiden taistelua vain luodeilla."

Obama virassa: "Vaikka omistaa maailman parhaan vasaran, kaikki ongelmat eivät ole nauloja." "Jos on mahdollista tehdä hyvää järkevään hintaan, teemme sen."
"Minä en ala tänään pommittamaan vain siitä syystä, että kaikki uskoisivat, että voisin pommittaa huomennakin."

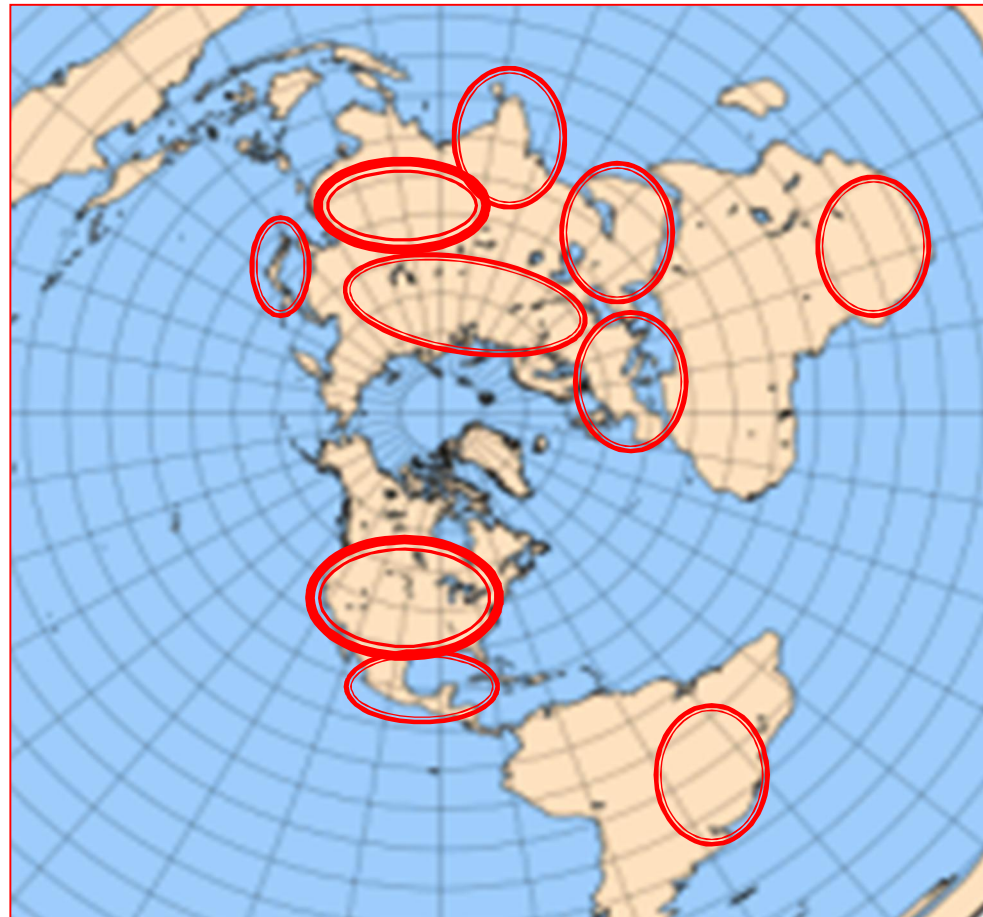
**USA:n kolmet vaalit
on ulkopolitiikassa
voitettu vetäytymis- teemalla**

Ehdokas Trump 2016: "Kaikki alkoi vaarallisesta ideasta, että voisimme tehdä läntisiä demokratioita maista, joilla ei ollut mitään kokemusta siitä tai intressiä tulla sellaiseksi."

"Minun mielestäni jännityksen lieventäminen ja paremmat suhteet Venäjään – voimakkasta asemasta – on mahdollista. Terve järki sanoo, että tämän vihamielisyyden kierteen pitää loppua. Jotkut sanovat, etteivät venäliset ole järkeviä. Minä otan siitä selvää."

Geopoliittinen maailma Washingtonista katsottuna.
USA vähän sivussa.
Riskinä Euraasian hegemonin
muodostuminen ja lopulta globaali entente.

Amerikkalaista keskustelua: Harvardin Thukydides projekti

Harvardin Belfer Centerissä on Graham T. Allisonin johdolla Thukydides –projekti Kiinan nousun seurauksista. Siinä on tutkittu 16 uuden suurvallan nousua. Niistä 14 on johtanut sotaan. Projekti tutkii, miten nyt voidaan välttää sota Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä. Samalla se kehittää Yhdysvaltojen politiikkaa seuraaville vuosikymmenille.

Kommentti

Tilanteessa, jossa ei ole globaalia hegemonia, perusvaihtoehdot ovat lopulta - ajautuminen kahteen liittokuntaan (post Berliinin konferenssi 1878), -globaali järjestelmä, joka muodostuu asianosaisten keskinäisesti hyväksymistä vakausalueista (Wienin kongressi 1815).

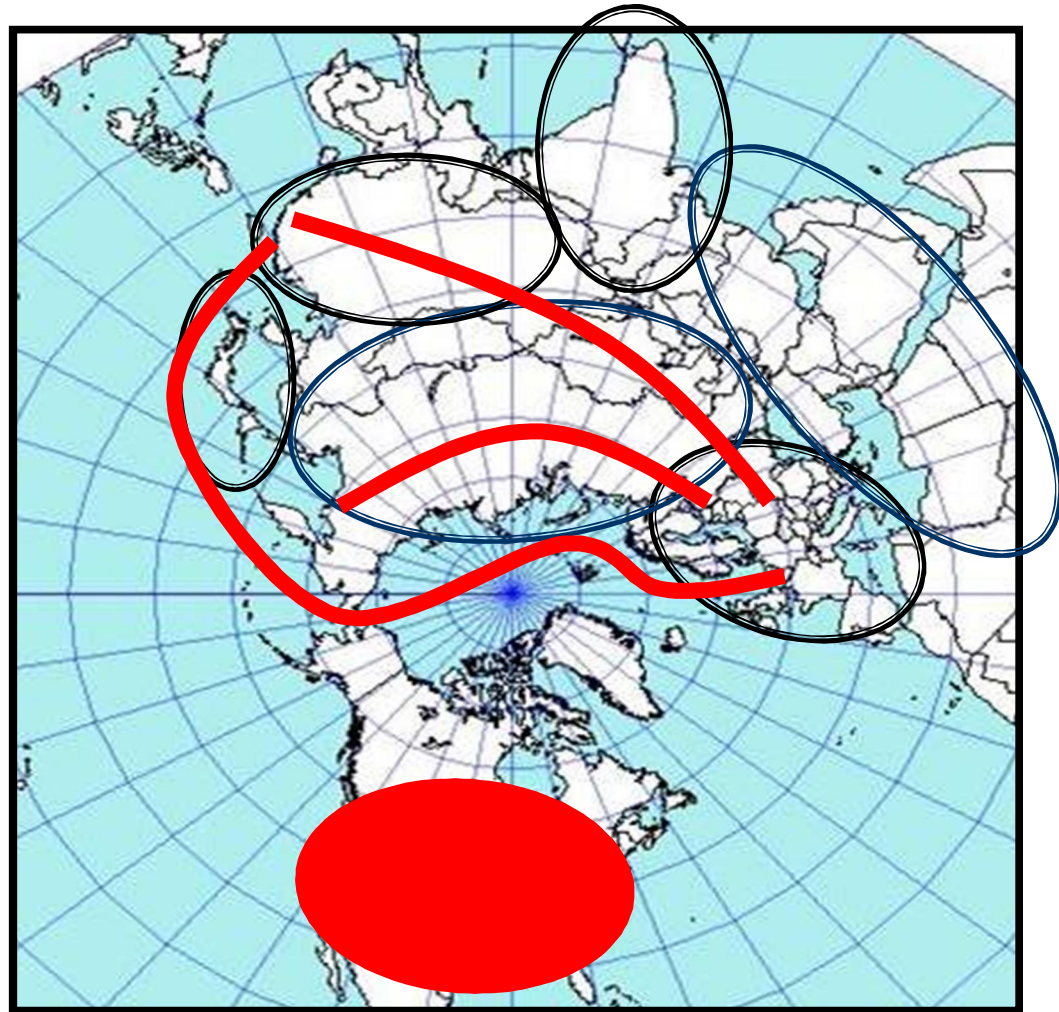
Geopoliittinen Tilanne USA:n kannalta

Tuleva tuotannon ja
vallan suurin kasvu on
ei- eurooppalaisessa
Euraasiassa. Siellä
Kiinan asema vahvistuu.

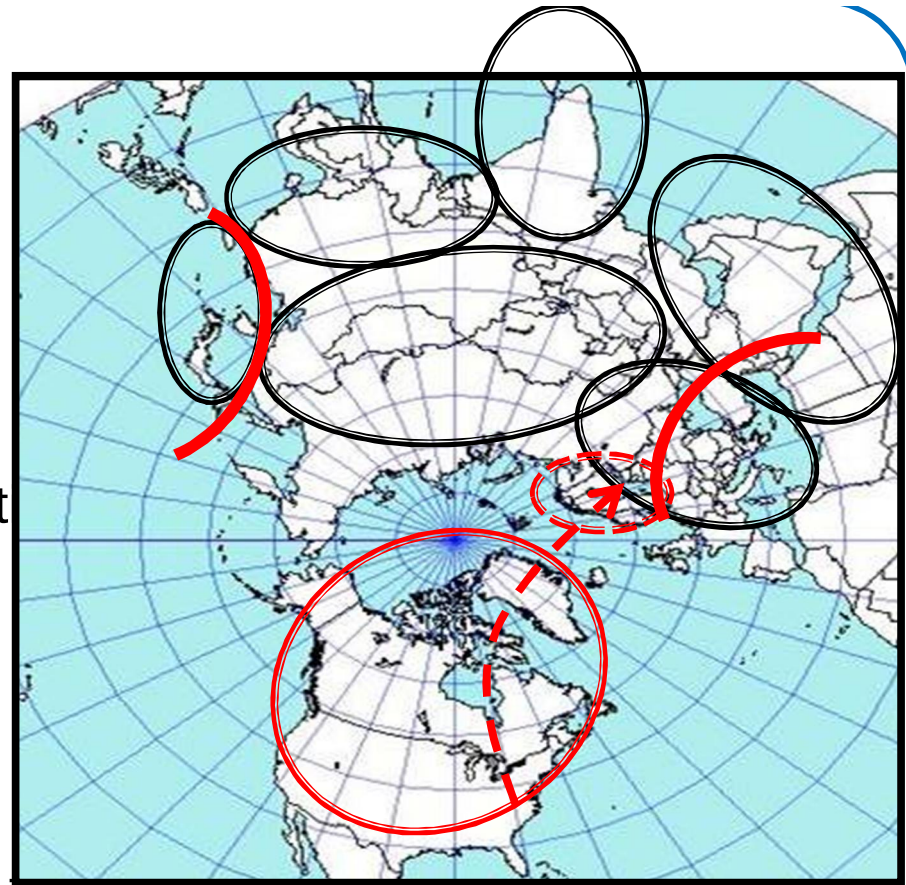
USA:n muut riskit
ovat **radikaali islamismi**,
Venäjän ydinase
ja ilmastomuutos.

Venäjä: ydinase, heikko
talous, avainpaikka,
uhkaa jäädä Kiinan
kainaloon, USA:n
”rajanaapuri”.

Presidentti Obama: liberaali-vetäytyjä, jännitepolitiikka

Peri Afganistanin ja Irakin kriisit ja vetäytyi. Peri *läntisen* etenemisen, jota ideologisesti tuki, mutta ei sotilaallisesti (Syyria, Ukraina). Venäjä vastasi ja käytti hyväksi. **Patosi jarrutellen Venäjää lännestä ja Kiinaa idästä, mikä johti näiden lähentymiseen.** Antoi myös varovasti edetä (mm. Itämeri). Halusi painopisteen uusiin uhkiin (ilmasto) ja Aasiaan. "IlmaMeri" strategia: "Hoitakaa te maata, minä merta vartioitsen."

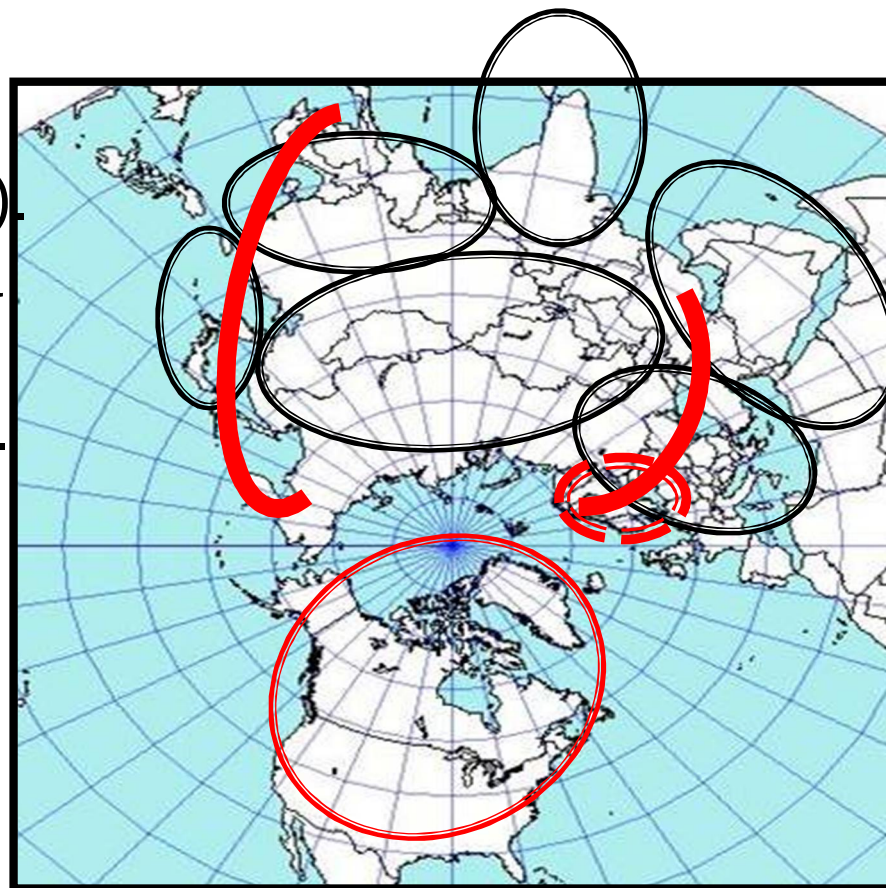
Pohjoismaiden päämiesten vierailun aikana turvallisuuspoliittinen neuvonantaja **Charles A. Kupchan** sanoi pohjoisen Euroopan olevan USAn strategista ydinaluetta. Se on muutenkin selvää, ja EU-Suomen keskeinen kysymys on se, että se on sitä myös Venäjälle ja Euroopalle.

Risto Volanen, EK SV 23.11.2016

Jännitepolitiikasta konfliktipolitiikkaan voimalla patoaminen

Presidentti Obamalle muodostui oppositio (Syyria, Ukraina, säästöohjelma) mukana mm. neokonservatiiveja (rep.&dem.) sotilas-teollista kompleksia, Baltia-Puola lobbyä.

Kokonaiskuvana oli vahvistaa voimalla Venäjän ja Kiinan patoamista. Tämä koalitio ryhmittyi Clintonin taakse, mutta ei tiedetä, olisiko Clinton toteuttanut sen ohjelmaa.

Trump: Make America great again.

Uusi Euraasia -politiikka ja terrorismin voittaminen

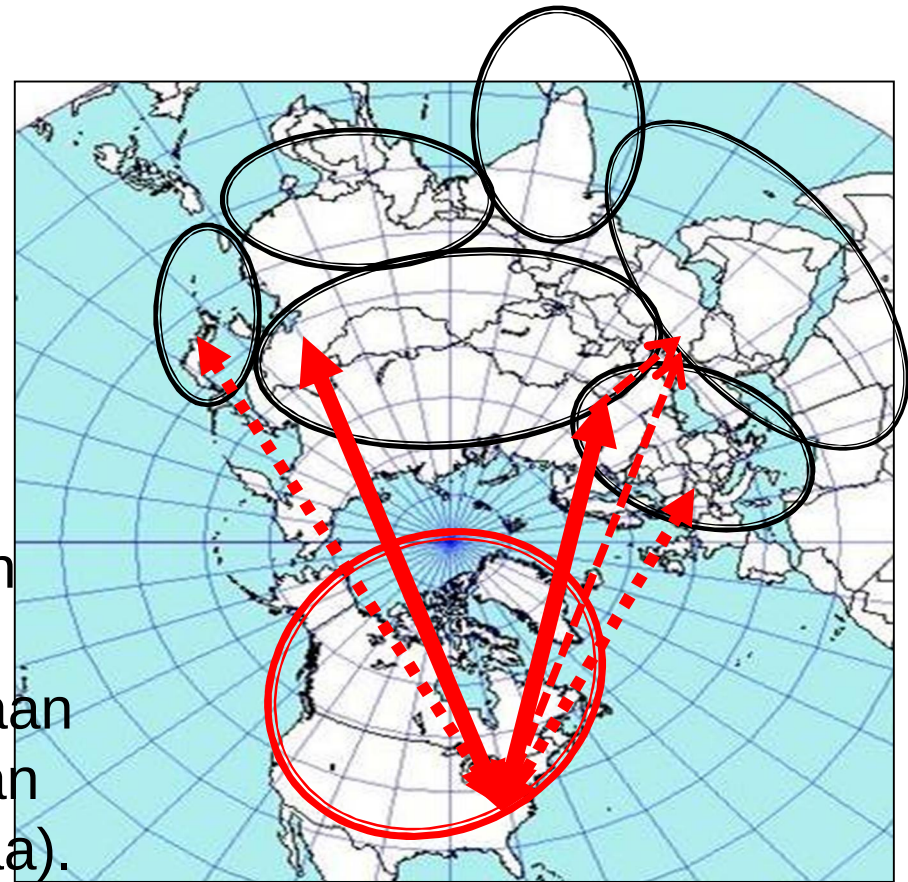
Puheiden ja USA:n geopoliittisen aseman perusteella presidentti Trumpin hallinto **pyrkii** rakentamaan -suhdetta Kiinaan.

-suhdetta Venäjään (mm. taistelemaan terrorismia vastaan, ja onnistuessaan ratkaisemaan geopoliittista ongelmaa).

- rauhoittavan ja vaativan yhteistyösuhteen Eurooppaan, Natoon ja Japaniin.

-riskinä kärjistävä konflikti Islamiin, Turkkiin tosin yllättävä yhteys.

-vastuuttamaan eurooppalaisia Natosta (myös USA:n infrastruktuuri-ohjelman rahoittamiseksi).

Yhdysvaltojen Euraasian politiikka

Presidentti Trumpin
neuvonantaja Michael Flynn
ja presidentti Putin.

Neuvonantaja Kissinger
Ja Mao helmikuussa 1973,

Jos presidentti Trumpin kampanjan aikana esittämä Euraasian politiikka toteutuu, USA:n geopoliittinen perusongelma Euraasian itäpäässä alkaisi ratketa, ja lopulta myös Euroopan. Toteutuminen ei ole varmaa.

Monissa merkittävissä maissa suuntaudutaan avaamaan yhteyksiä Venäjään mm. Japanissa, Ruotsissa ja Ranskassa.

Euroopan sodat, rauhat ja pohjoinen järjestys omana kokonaisuutena

Napoleonin
sodat

Venäjä UK liit.
vetäytyy,
liittoutuu, palaa

WW I

Venäjä UK liit.
vetäytyy,
liittoutuu, palaa

WW II

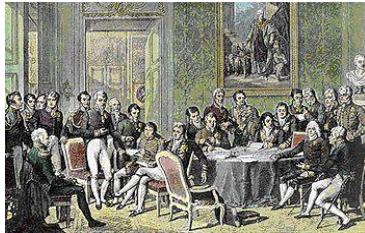

Venäjä UK/US liit.
vetäytyy,
liittoutuu, palaa

Kylmä
sota

Venäjä: rangaistaan
ja eristetään

Ranskaa ei
rangaista.
Tasapaino

Saksaa rangasitaan
Venäjä eristetään

Saksaa
rangaistaan.
Tasapaino.

Venäjä vetäytyy,
liittoutuu,
palaa

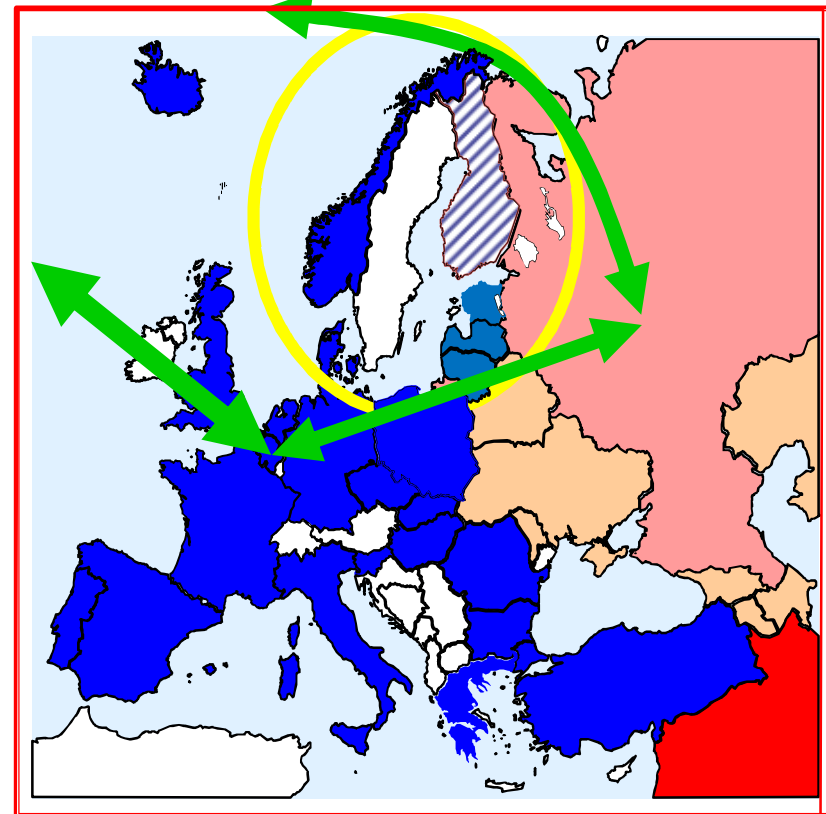

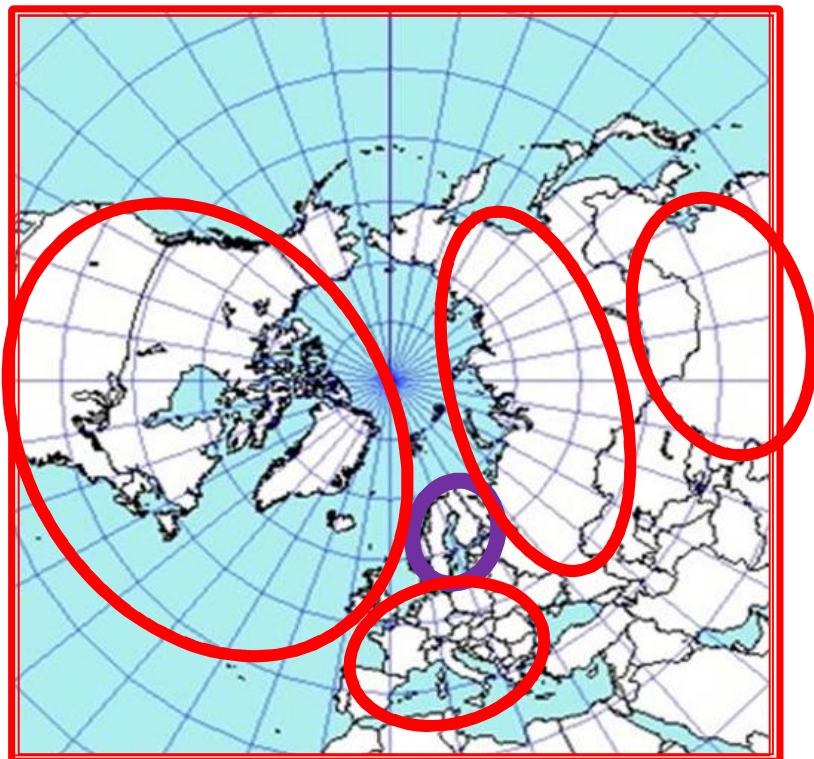
Suomen asia, vakaa pohjoinen järjestys.

Sovittu kaikkien osapuolten kesken 1990 –luvun lopulla.

Tarvitaan aktiivisuutta sekä kansainvälisen ja EU:n rakenteen kehittämistä, mikä mahdollistaa ja tukee vakaita turvallisuusalueita.

Vakaa rauha on osapuolten hyväksymä voimatasapaino, kuten nyt Itämeren alueella.

Johtopäätöksiä

- Ihmiskunnan ja maapallon ongelmat eivät siedä vielä yhden sukupolven sotien kierrettä.
- Globaaleihin haasteisiin vastaamiseen tarvitaan uudistunutta YK:ta, EU:ta sekä vastuullista atlanttista yhteistyötä.
- Sotilaallista turvallisuutta tulee kehittää keskinäisen hyväksynnän ja tasapainon turvallisuusalueina ja niiden muodostamana globaalina vakautena.
- Ennemmin tai myöhemmin Eurooppa, Yhdysvallat ja Venäjä joutuvat etsimään toisiaan Euraasian ja globaalin vakauspolitiikan toteuttamiseksi.
- Suomen tulisi olla luoteisen maapallon yhteistyön keskus, visiona **ETYK II**
- Suomen tärkein tavoite on Itämeren turvallisuusalueen vakaan rauhan vahvistaminen, ja myös globaalilla tasolla.

Helsinki etelästä päin katsottuna

